

**KERTVÁROSI
ÁLTALÁNOS MŰVELŐDÉSI KÖZPONT
KÖRÖSI CSOMA SÁNDOR ÁLTALÁNOS ISKOLÁJA
TATABÁNYA**

*A „Kompetencia alapú oktatás, egyenlő hozzáférés
– Innovatív intézményekben”*

projekt bevezetésének összefoglalója
a 2009/2010-es tanévben

„Az iskola dolga,
hogy megtaníttassa velünk, hogy hogyan kell tanulni,
hogy felkeltse a tudás iránti étvágyunkat,
hogy megtanítsen bennünket
a jól végzett munka örömére és az alkotás izgalmára,
hogy megtanítsen szeretni, amit csinálunk,
és hogy segítsen megtalálni azt, ami szeretünk csinálni.”

(Szent-Györgyi Albert)

BEVEZETŐ

Az iskolai oktatás-nevelés jelentős anyagi és szellemi ráfordítást igénylő folyamat – a jövő alapjait ma rakjuk le. Ezért olyan fontos a társadalom és az egyén szempontjából a tanulási-tanítási folyamatok hatékonysága. Az utóbbi években felértékelődött a megszerzett kompetenciák használhatósága, hasznossága.

A Nemzeti alaptanterv alapvető céljának tekinti a felnőtt élet sikeressége szempontjából kiemelt fontosságú kulcskompetenciák fejlesztését, az egész életen át tartó tanulásra való felkészítést. A kulcskompetenciák azok a kompetenciák, amelyekre mindenkinek szüksége van a személyes boldoguláshoz és fejlődéshez, a sikeres társadalmi beilleszkedéshez és a munkavégzéshez. Tanulóinkat szeretnénk felkészíteni arra, hogy képesek legyenek a ránk zúduló információk feldolgozására, a megszerzett tudás eredményes alkalmazására. Ennek megalapozása a ránk váró feladat.

A hatékonyság feltétele az interaktív, tapasztalati tanulásra alapozó tanulószervezési eljárások, módszerek alkalmazása. A megvalósításban kiváló lehetőségnek ígérkezett a TÁMOP 3.1.4 pályázata az innovatív intézmények számára.

Intézményeinkben folyó munka elismerésének fontos jelzése volt, hogy fenntartónk támogatta pályázati szándékunkat. Fejlesztési elképzeléseinkhez új lendületet adott a pályázathoz való csatlakozásunk. Elköteleztük magunkat az intézményi innováció mellett.

Sokat vártunk a módszertani megújulást biztosító képzésektől, amelyek felkészítik pedagógusainkat a korszerű oktatásra, az újszerű tanulásszervezési eljárások alkalmazására.

A TERVEZÉSTŐL A MEGVALÓSÍTÁSIG

A TÁMOP-3.1.4/08/02 pályázat a „Kompetencia alapú oktatás, egyenlő hozzáférés – Innovatív intézményekben” címmel a Társadalmi Megújulás Operatív Program keretében került kiírásra. A közoktatási intézmény fenntartója legfeljebb öt feladatellátási hely fejlesztésére nyújthatott be pályázatot annak figyelembevételével, hogy a folyamat az oktatás minél szélesebb vertikumát fogja át.

A döntés eredményeként az alábbi partnerintézményekkel együtt indulhattunk el az innováció útján.

- ▼ Lila Óvoda
- ▼ Bolyai János Általános Iskola
- ▼ Kölcsey Ferenc Általános Iskola
- ▼ Bárdos László Gimnázium

A pályázati döntés nyilvánosságra hozataláig fenntartónk intézményi összevonásokat hajtott végre, amelynek következtében a pályázat megvalósítását a három általános iskola egy oktatási intézményként (a Bányász Művelődési Otthonnal kiegészülve Kertvárosi ÁMK-ként) kezdte el.

A projekt megvalósítása 2009. május 25 – 2010. augusztus 31-ig tart ötéves fenntartási kötelezettséggel.

Munkánk során a pályázat alábbi céljait vesszük figyelembe:

- ▼ az egész életen át tartó tanulás megalapozását szolgáló képességek fejlesztése a sikeres munkaerőpiaci alkalmazkodáshoz
- ▼ a kompetencia alapú oktatás bevezetése, módszertanának és eszközeinek széleskörű elterjesztése
- ▼ a pedagógusok módszertani kultúrájának korszerűsítése
- ▼ a tanulók képességeinek és kulcskompetenciáinak egyénre szabott fejlesztése
- ▼ szegregációmentes együttnevelési környezet kialakítása
- ▼ a digitális írástudás elterjesztése, az IKT eszközök alkalmazása az oktatási folyamatokban

A támogatható implementációs és innovációs tevékenységek körét a „szolgáltatói kosár” szakmai tervezési segédlet figyelembevételével terveztük meg.

Az oktatási programok, újszerű tanulásszervezési eljárások közül bevezettük

- ▼ a kompetencia alapú oktatást
- ▼ a tantárgytömbösített oktatást a szakrendszerű oktatásban
- ▼ a műveltségterület tantárgyi bontás nélküli oktatását az alábbiak szerint:

<i>Osztály</i>	<i>Kompetencia terület</i>	<i>Új tanulás-szervezési eljárás</i>	<i>Időtartam a 2009/2010-es tanévben</i>	<i>Pedagógus</i>
1.d	szövegértés-szövegalkotás		a tanév teljes óraszám	Múriné Komlós Csilla
2.d	szövegértés-szövegalkotás; matematika		a tanév teljes óraszám	Sóvágó Mónika, Arató Mónika
2.e	IKT		a tanév teljes óraszám: inf. 25 %: matematika, környezetismeret, rajz, technika	Pányiné Segesdi Nóra, Tomkóné Ujvári Zsuzsanna
3.d	matematika		a tanév teljes óraszám	Kovács Kinga
4.e		műv.terület tantárgyi bontás nélküli okt.	a második félévtől: heti 3 óra (művészetek)	Dóczi Zsuzsanna
5.d		tantárgy-tömbösítés	heti 5 óra idegen nyelv; heti 3 óra biológia; heti 4 óra történelem; heti 2 óra rajz	Múriné Komlós Csilla, Horváth Csongor, Kalmár Petra, Tomkóné Ujvári Zsuzsanna
5.e		tantárgy-tömbösítés	heti 5 óra idegen nyelv; heti 3 óra biológia; heti 4 óra történelem; heti 2 óra rajz	Múriné Komlós Csilla, Horváth Csongor, Kalmár Petra, Tomkóné Ujvári Zsuzsanna
6.d		tantárgy-tömbösítés	heti 3 óra biológia; heti 2 óra rajz	Horváth Csongor, Tomkóné Ujvári Zsuzsanna
6.e		tantárgy-tömbösítés	heti 3 óra biológia; heti 2 óra rajz	Horváth Csongor, Tomkóné Ujvári Zsuzsanna

A program bevezetését segíti a kulcskompetenciák fejlesztését támogató modern pedagógiai módszertan alkalmazása. Ennek megfelelően

- ▼ három hetet meghaladó projektet rendeztünk „Egészség hónap” címmel bevonva az iskola egész közösségét
- ▼ témahetet szerveztünk névadónkról – ugyancsak összes diákunk részvételével
- ▼ bevezettük első osztályban a „Tánc” modult integráltnan az irodalom tantárgyban

Kidolgoztunk három saját innovációt is, amelyek alkalmasak adaptálásra akár más intézmények számára is.

- ▼ Óvoda-iskola átmenet segítése a 2.d és a 4.e osztály részvételével
- ▼ Erdei iskolát szerveztünk a 2.e osztály számára
- ▼ „Mozdulj, család, iskola!” címmel az iskolaközösség számára játékos, sportos programokat szerveztünk.

Az érintett osztályok és tantárgyak tananyagába bedolgoztuk az IKT alapú digitális tartalmak, taneszközök használatát, elkészítettük a kompetenciafejlesztés céljainak megfelelő informatikai stratégiát.

Fontosnak tartjuk mindemellett más intézmények jó gyakorlatának átvételét. „Relaxációval a kompetencia alapú oktatásért” címmel kaptunk módszertani segítséget a Tüskevár Iskolától.

Mindez természetesen együtt jár a pedagógiai dokumentumok módosításával.

A pályázat támogatja intézményünk pedagógusainak innovációra való felkészítését is. Tantestületünk minden tagja részt vett a továbbképzéseken: 15 féle képzésen 88 tanúsítványt szereztek.

- ▼ szövegértés-szövegalkotás kompetencia programcsomag 1-4. évf.
- ▼ matematika kompetencia programcsomag 1-4. évf.
- ▼ IKT kompetencia programcsomag 1-4. évf.

- ▼ menedzsment képzés
- ▼ projektalapú oktatás vezetőknek
- ▼ új tanulásszervezési eljárások
- ▼ kooperatív technikák
- ▼ drámajátékok
- ▼ tevékenységközpontú oktatás
- ▼ tanórai differenciálás
- ▼ IKT képzés
- ▼ IPR alapozó képzés
- ▼ IPR módszertani képzés
- ▼ Okoskocka taneszköz család
- ▼ SNI képzés

A megvalósításhoz szükséges szaktanácsadói tanácsadás igénybevételét is pályázati forrás biztosította. Szakértők, szaktanácsadók segítik a sikeres implementációt:

- ▼ intézményi folyamat-tanácsadó
- ▼ szé-sza kompetencia területi mentor
- ▼ matematika kompetencia területi mentor
- ▼ IKT mentor-szaktanácsadó
- ▼ IPR mentor

Lehetőségünk volt kompetencia alapú oktatási programcsomagokat és az ezt támogató taneszközöket vásárolnunk. Munkánkat nagy mennyiségű irodaszer, irodai eszközök, egy nagy teljesítményű nyomtató, fényképezőgép, dvd-lejátszók, vezeték nélküli mikrofon segíti. Bevont pedagógusaink otthoni használatra egy-egy hordozható számítógépet kaptak.

A pályázat anyagi forrását az Európai Szociális Alap és a Magyar Köztársaság költségvetése biztosítja. Iskolánk 25 millió forintot kapott célkitűzései megvalósítására.

A projekt teljesítésének egyik fontos kritériuma az 5 éves fenntarthatóság. Ennek érdekében összefoglaltuk tapasztalatainkat.

Szövegértés-szövegalkotás kulcskompetencia-terület

(1.d és 2.d osztály)

A ma iskolájának sokszínűnek kell lennie ahhoz, hogy biztos alapot nyújtson a felnövekvő nemzedéknek. A pályázat lehetővé teszi, hogy olyan készségeket, képességeket, kompetenciákat fejlesszünk, amelyek képessé teszik tanulóinkat arra, hogy életük későbbi szakaszaiban is tudjanak és akarjanak tanulni, az évek előrehaladtával ne csökkenjen tanulási kedvük, lelkesedésük.

A szövegértés a szövegbe kódolt üzenet rekonstruálása. A szövegértés megvalósulhat olvasás vagy – a kicsiknél főként – a hallott szöveg felfogása útján. Mindkettő olyan folyamat, amelyet el kell sajátítani, azaz meg kell tanulni.

Az első osztályban az iskolába érkező kisdíákokkal mindenek előtt igyekeztük együtt megteremteni a közös munkánkhoz szükséges körülményeket: közös szabályokat, kereteket. A napindító beszélgető-körök megteremtik a megfelelő hangulatot, segítenek az otthonról hozott feszültségeket oldani, de ami a legfontosabb, társas kapcsolataink alakulásának legfontosabb színtere. Észrevétlenül fejlődik szókincsük, kommunikációjuk, megtanulnak figyelni egymásra, meghallgatni a társakat. A programcsomag lehetőséget biztosít az írás, olvasás élményszerű, játékos elsajátítására. A játékok fejlesztik a kis- és nagymozgásokat, a ritmusos versek, mondókák a beszédképességet, a memóriát. Van idő és lehetőség egy-egy téma sokoldalú megközelítésére, mesés, bábos, rajzos, énekes táncos, mozgásos önkifejezésre.

Ehhez jól kapcsolódik az 1. osztály irodalom tantárgyába ágyazott „Tánc” modul is. A népi játékokban megjelenő járás, futás, átbújás, karlendítés kifejleszt egy sor fontos testi képességet, mint a ritmusérzék, az ügyességet, a gyorsaságot, az egyensúlyérzék, a test hajlékonyságát, rugalmasságát, a helyes testtartást, valamint a kulturált mozgás képességét. Ezek mind fejlesztik azokat az agyi funkciókat is, melyek a sikeres iskolai élet alapját képezik. Fontosnak tartjuk népi hagyományaink ápolását, megőrzését és átörökíté-

sét az utánunk jövő nemzedék számára. Fontos, hogy a gyermekek ismerjék, szeressék és becsüljék közvetlen környezetük hagyományait, gyermekjátékait, népszokásait, népdalait és néptáncait. A tanultakat tudják a mindennapi életben, mozgásban, önkifejezésben és szórakozásban hasznosítani.

Második osztályban az írás, olvasás automatizmusait rögzítjük, egyre inkább a tevékenységek technikai kivitelezésétől az eszközszintű használat felé tolódik a hangsúly. A szövegértés-szövegalkotás kompetencia csomag moduláris felépítése biztosítja a folyamatosságot és a folytonosságot mind a tananyag, mind a fejlesztő tevékenység terén. Figyelembe veszi a tanulók különböző ütemű mentális- és képességfejlődését, lehetővé teszi az egyes képesség- és kompetenciaterületek éveken át tartó fejlődési folyamatát. A programcsomag emellett biztosítja, hogy munkánkban az értelmi képességek fejlesztésével párhuzamosan kiemelt hangsúlyt kaphasson a tanulói személyiség egészének fejlesztése.

A kompetencia alapú oktatás egyik alappillére a kooperatív munka. Ez a tanulásszervezési forma rendkívül hatékony, a gyerekek által igen kedvelt. Élvezik, hogy együtt alkothatnak, dolgozhatnak, közben az egymásra utaltság megtapasztalásával, a munka-

megosztás megszervezésével, az állandó kommunikációval társas kapcsolataik intenzíven fejlődnek. Ezzel a módszerrel elérjük azt, hogy minden gyerek részt vegyen és feladatot kapjon az órán. Bár mindez nagyobb felkészülést, sokszor módszertani megújulást kíván a pedagógustól, de ez egy sokszorosan megtérülő befektetés. Éléményszerű helyzetek megteremtésével, a tanulók maguk fedezhetik fel a dolgok, események közötti összefüggéseket, következtetéseket vonhatnak le, megfogalmazhatják egyéni vagy csoportosan kialakított véleményüket. Lehetőség nyílik rá, hogy akár esetenként érveljenek, kulturáltan vitatkozzanak.

Matematika kulcskompetencia-terület (2.d és 3.d osztály)

A kisiskolás gyerekeket rendkívül érdeki környezetük és a világ, amelyben élünk. A matematika a valóság megismerésének, ezáltal a megismerő képességek fejlesztésének eszköze. A matematika tanulásának fontos része a cselekvő, személyes tapasztalatszerzés,

amely nagy hangsúlyt kap a tanórákon is. A gyerekek helyzeteket, képeket, történéseket figyelnek meg, ezeket rekonstruálják, eljátsz-
szák, lerajzolják, elmondják, jelekkel fejezik ki. A problémák
manipulatív, tárgyi tevékenységekkel való cselekvő megoldása, A
miértek és a hogyanok keresése fejleszti a tanulók problémamegol-
dó képességét, segíti a világ megértését, gondolkodásuk fejlődését.

A kompetencia olyan felkészültség, amely alkalmassá teszi az
egyént arra, hogy különböző helyzetekben hatékonyan cselekedjen.
Ahhoz, hogy ifjú- vagy felnőttkorra megfelelő kompetenciák - ma-
tematikai kompetenciák – kialakuljanak, az alapozást már kisgyer-
mekkorban meg kell kezdenünk.

A matematikai kompetencia összetevői:

- ▼ készségek: számlálás, számolás, becslés, mérés,
mértékegységváltás, szöveges feladatok megoldása
- ▼ gondolkodási képességek: rendszerezés, követke-
tetés, absztrahálás, érvelés, bizonyítás
- ▼ kommunikációs képességek: relációs szókincs, szö-
vegértés, térlátás
- ▼ tudásszerző képességek: problémaérzékenység,
problémamegoldás, kreativitás
- ▼ tanulási képességek: figyelem, emlékezet, feladat-
tartás, feladat megoldási sebesség

A 6-12 éves gyerekeknek leginkább megfelelő tevékenység a
játék. A program számtalan lehetőséget biztosít a feladatok játékba
ágyazásához, a tanulás legszerveesebb részévé téve azt.

Tanulóink különböző adottságokkal, képességekkel rendel-
keznek, más-más területen vannak nehézségeik. A program alterna-
tív lehetőségekkel biztosítja minden tanítványunk számára az opti-
mális fejlődést.

A programcsomag a kooperatív technikák alkalmazásával
hozzájárul kommunikációjuk, szociális kompetenciájuk fejlődésé-
hez is. A csoport- és páros munkák során a gyerekek megtanulják
kezelné a véleménykülönbségeket, megtapasztalják a kulturált vita
módszerét, megtanulnak segítő kezet nyújtani vagy éppen elfogadni.
Ezek az új tanulásszervezési eljárások a gyerekektől nagyfokú

együttműködést igényelnek, de a jó hangulat, az oldott légkör a gyengébb képességű, szorongó gyerekeket is magabiztosabbá teszi. A tanulási folyamat elengedhetetlen része a tévedés lehetősége. Ez vezet helyes önértékeléshez, valamint annak felismeréséhez, hogy egy-egy feladat megoldásához több út is vezethet.

A program megvalósítása nem hagyományos „ismeret-átadó” tanítót, hanem a tanulási tevékenységeket irányító, segítő, támogató, innovatív pedagógust kíván. A mi szerepünk ebben a folyamatban az, hogy nyugodt munkaléggkört teremtsünk, olyan eszközöket biztosítsunk, amelyek használatával, alkalmazásával tanítványaink megtalálják az utat céljaik eléréséhez.

Műveltségterület tantárgyi bontás nélküli oktatása (4.e osztály)

A NAT-ban a tantárgyi keretek helyett műveltségi területeken belül fogalmazódnak meg a fejlesztési feladatok, követelmények, ezzel is hangsúlyozva a világ megismerésének komplexitását és a területeken belüli egységes szemlélet fontosságát. Így a tanulók

egy-egy problémának több összefüggését és kapcsolódási pontját fedhetik fel. A sajátos tanulási egységben a megismerés forrásává válik az önálló és csoportos tapasztalás.

A pályázatban az intézményi fejlesztés egyik eleme a műveltségterület tantárgyi bontás nélküli oktatása egy választott műveltségterületen.

Az integrált tantárgy olyan tantárgy, amely az alapként szolgáló tudományok rendszere helyett különböző tudományterületekhez tartozó tartalmakat fog össze, megszüntetve, feloldva az összetevők önálló struktúráját. Célja, hogy felszámolja a szétforgácsolt ismeretek halmazát nyújtó tantárgyakat, erősítve a tanulók érdeklődésére, aktivitására építő oktatást, az ismeretek összekapcsolását, egységes világkép formálását.

Intézményi célként fogalmazódott meg a rajz és az ének tantárgyak integrálásával a „Művészetek” tantárgy 4. évfolyamra vonatkozó tantervének, tanmenetének kidolgozása, tanítási órákon történő megvalósítása.

A tantárgyak közötti integráció egyaránt biztosítja a tanulók számára az anyanyelvi, dallami, ritmikai ismeretek és a művészetek könnyebb megértését, az összefüggések felismerését. A manuális tevékenységek az alkotás örömét nyújtják a gyerekeknek, sikerélményt biztosítanak. Ez segíti a tanulási, megismerési vágy folyamatosságát.

A tanterv kipróbálása során nagyon sok pozitív élmény keletkezett mind a tanulóknak, mind a pedagógusoknak. A gyerekek nagyon élvezték az új szerkezetű tanítási órákat, plusz motivációt jelentett számukra az óraszerkezet újszerűsége.

Az élményeken, tapasztalatokon alapuló önálló ismeretszerzés képességének kialakítása, az érdeklődés folyamatos fenntartása, a gyermekek tevékenykedtetésének megvalósulása, a kritikai szemlélet kialakítása lényegesen egyszerűsödött. Sokkal könnyebb volt a gyermekek figyelmének fenntartása, s nagyobb lelkesedéssel tanulták a dalszövegeket is. A gyakorlatban is bebizonyosodott, hogy a tevékenykedtetés, az alkotás folyamata, a mindenkori sikerélmény motiváló hatása mindennél erősebb. A gyerekek megtapasztalták a művészeti ágak összefonódását, komplexitását.

Az integrált tantárgy beváltotta a hozzá fűzött reményeket, segítséget nyújtott az alapkészségek, kompetenciák fejlesztésében és a globális gondolkodás, szemlélet kialakításában.

Tantárgytömbösített oktatás (5.d, 5.e, 6.d és 6.e osztály)

A tantárgytömbösítés a tanórai foglalkozások ciklikus megszervezésének rendje, amelynek keretei között az adott tantárgy, adott műveltségterület adott félévre számított tanórai foglalkozásait

nem egyenletesen, minden tanítási hétre elosztva, hanem ciklikusan egy-egy időszakra összevonva szervezzük meg.

A tantárgytömbösítés lehetővé teszi, hogy a tanulók figyelmé, érdeklődése tartósan egy-egy tantárgyra, műveltségterületre összpontosuljon, változatos eszközökkel, projekt módszer alkalmazásával sajátítsanak el egy-egy tananyagrészt. Az így szervezett órák jobban alkalmasak nagyobb lélegzetvételű, 45 perces órakeretben nem tervezhető módszerek alkalmazására, alaposabb elmélyülésre az adott tananyagban.

2009. szeptemberétől került bevezetésre iskolánkban a tantárgytömbösített oktatás az 5. és a 6. évfolyamon. A tömbösítés a biológia, történelem, idegen nyelv és rajz tantárgyakat érinti.

Tapasztalataink vegyesek. A tömbösítés valóban kiűnő szintre az új tanulásszervezési eljárásoknak, hiszen tág időkerete lehetőséget nyújt a tananyag kooperatív, dramatikus, élményszerű, változatos, intenzív, projekteken való feldolgozásához. Elsősorban a készségtárgyak esetében teszi lehetővé a hatékony alkotó, kreatív munkát. Ugyanakkor – mivel az egyes egységek között nincs lehetőség az állandó szinten tartásra, ismétlésre, begyakorlásra, megerő-

sítésre – a közismereti tantárgyak esetében nem váltotta be egyértelműen a hozzá fűzött reményeket. A hosszú kihagyások különösen nehezítették az idegen nyelv megfelelő szintű oktatását. A tantárgytömbösítés esetében problémát okoznak a kieső napok is, hiszen ezekben az esetekben egyszerre 2-3 óra is elmaradhat, amelyeket nehéz pótolni.

A jövőben ezért meggondolandó, hogy mely tantárgyakat vonunk be a tömbösítésbe a hatékonyság érdekében. Figyelembe kell vennünk a tanulók szociális háttérét is: intézményünk sok hátrányos helyzetű diákjánál az otthoni tanulásra, ismétlésre, segítségnyújtásra egyáltalán nem számíthatunk.

Projekt

(iskolánk összes tanulója)

A projekt sajátos tanulási egység, amelynek középpontjában egy probléma áll. A feladat nem egyszerűen a probléma megoldása vagy megválaszolása, hanem a legtöbb vonatkozásának, összefüggésnek feltárása, amely a való világban az adott problémához organikus kapcsolatban áll.

A projekt elsődleges célja a mi tervünkben az „egészséges életmód” köré szervezett 3 hetes projekt volt, amely a gyerekek számára lehetővé tette, hogy ne csak a korábban megszokott tanórai keretek között bővíthessék egészséggel kapcsolatos ismereteiket.

A tanítási folyamat novemberi szakaszában minden nap megjelent az egészség témaköre. Célunk volt a tanulók figyelmének ráirányítása arra, hogy csak a teljes testi, lelki és környezeti egészség megóvásával tudják egységes egészeket és igazán jól érezni magukat.

A projekthez kapcsolódott egy 8. évfolyamon végzett egészségi állapotfelmérés is, amelyet a védőnői hálózattal együttműködve

bonyolított le az intézmény, önkéntes alapon kiválogatva a résztvevőket.

Plakátok hirdették a folyadékbevitel, az orvosi – fogorvosi szűrővizsgálatok, az energiatakarékosság, a környezetvédelem jelentőségét. Szó esett az adalékanyagok egészségkárosító hatásáról. Egy másik alkalommal városi rekord felállítására tettünk kísérletet, bizonyítva a mozgás és a kellemes együttlét fontosságát.

Hogy a négy őselemmel is megismerkedhessünk, a délutáni napközi hol laboratóriummá, hol csillagvizsgálóvá alakult át, hogy betekinthessünk a víz, a levegő, a föld és a Nap csodálatos világába. Még egy ember belsejébe is bekukkanthattunk az iskolai műbaba segítségével.

Megtekinthettünk egy klímaváltozásról szóló mozifilmet, sőt bemutatásra kerül egy saját kisfilm is, amelyet maguk diákok „bioszféra csoportja” készített a témáról.

Projektzáró rendezvényünk az immár hagyományos iskolai egészségnap volt, ahol a nagyok egészséges salátátálakat készítettek, meghívott szakemberek előadásait hallgathatták meg, a kicsik pedig játékos sportversenyeken mérhették össze ügyességüket.

Három hetes projektünk nagy kihívás elé állította az iskolát, hiszen az ilyen jellegű foglalkozások megszervezése, a tanárok felkészülése, a munkaformák megválasztása több időt és energiát igényel, mint egy hagyományos rendszerű tanítási nap megvalósítása. Mégis pozitívan szólhatunk a tapasztalatokról, hiszen amíg a szükséges eszköz-feltételek rendelkezésre állnak, sokkal több eredmény érhető el az új módszerekkel. Bensőségesebbé válik a megszerzett ismeretanyag, élménygazdagabb a tanulás, ha az nem kizárólag tankönyvből történő ismeretszerzés, hanem egyéni tapasztalatszerzés, saját készítésű produktumok létrehozásának kiegészítésével zajlik.

Témahét – Névadónk, Kőrösi Csoma Sándor (iskolánk összes tanulója)

A szó jelentése benne van magában az elnevezésben. Adott héten az iskola minden tagja ugyanazzal a témával foglalkozik. Az erre a hétre tervezett projektet a hagyományostól eltérő formában, a legkomplexebb módon dolgozzák fel a pedagógusok, úgy, hogy az a résztvevő gyerekek számára maradandó tudást adjon, élményt nyújtson.

Az iskola 1990. májusában vette fel a székely-magyar tudós, Kőrösi Csoma Sándor nevét. Intézményünk névadójáról minden évben, hagyományaiknak megfelelően, áprilisban ünnepi műsorral emlékezünk meg. Ez a megemlékezés nyitotta idén is a Kőrösi témahetet, amit különböző eseményekkel, rendezvényekkel bővítettünk, gazdagítottunk egy hosszabb projektté, témahétté. Programjaink mindegyike egy-egy Kőrösi Csoma témakörhöz kapcsolódik.

Elsődleges célunk a hagyományörzés és az összetartozás érzésének erősítése. A cél, hogy mindannyian büszkék legyünk arra, hogy a 25 éves Kőrösi Csoma Sándor Általános Iskola tanulói, nevelői vagyunk, hiszen tudjuk, hogy a hagyomány egy közösség önmegtartó erejeként működik. Szerettük volna nemzedékek közös tapasztalatát átörökíteni, a tudást megőrizni, közvetíteni tanulóink felé. A hagyományörző projektek elsődleges célja az értékmegőrző szemléletalkotás, hagyománytudatos életforma kialakítása és a régi hagyományok új tartalommal való megtöltése. A gyermekek számára a hagyományok állandóságot biztosítanak ebben a rohanó, állandóan változó világban. A tradíció megtartásával az iskola jelenét – jövőjét kívánjuk alakítani, hogy jól érezzék magukat a benne élők, és közös munkával elérhessék céljaikat. Fontos szempontunk, hogy az iskolai szintű rendezvényeink, ünnepélyeink egyaránt hassanak az értelemre és az érzelemre, maradandó élményt nyújtsanak diákoknak, tanároknak, vendégeknek egyaránt.

A programot főként kulturális rendezvények, rajz- és sportversenyek, kiállítások, vetélkedők alkották. Terveztünk egy iskolatörténeti kiállítást, amely képekben, tárgyakban kalauzolja el a látogatót a múltba, és készítettünk egy 25 évet felölelő cd-t, amely bemutatja a múlt emlékeit és jelen történéseit. Az osztályok maguk tervezték egyéni logójukat, illetve a gyerekek bevonásával készült el a cd borítója is.

Megújítottuk aulánk dekorációját: a galériára egy Kőrösi életét bemutató fotósorozat került, amely születésétől haláláig mutatja be a székely-magyar tudós életét. Megoldottunk egykétfordulós, Kőrösi életét feldolgozó versenyfeladatot, meghirdettük atémához kapcsolódó rajzpályázatot, illetve a „Gyűjts 25 ötöst!” versenyt. Összemértük erőinket a jubileum alkalmából rendezett városi rendezvényeinken is: a „Kazinczy olvasási- és szépkiejtési” versenyen, az „Európai uniós” vetélkedőn, illetve a „Népdaléneklési” versenyen.

Témahetünk színvonalas programsorozatát egy gálaműsorral zártuk, amelyen iskolánk kapott egy gyönyörű ajándékot: Barcsik Tibor fafaragó elkészítette a Kőrösi díjasok nevét felsoroló táblát, amelyet Kőrösi Csoma Sándor domborműve díszít.

A tavaszi időszakra tervezett „Kőrösi” témahét programcsomagjának minden elemét sikerült megvalósítani. Köszönhető ez annak az alapos tervezésnek, precíz előkészületi munkának, ami szep-

temberben kezdődött. A projekt sikerességét a felelős tanárok és a résztvevő tanulók együttes, közös munkája adta. A projekt tervezése és végrehajtása rengeteg munkát igényelt, a munkafolyamat egyes részeinek felosztása minden napra ígért tennivalót. Minden egyes elkészült feladat után következett a ráépülő, melyekből összeállt az egész. A sok tennivaló közepette nemcsak az iskolánk lett gazdagabb, hanem mi is. Szorosabbra fűzte a tanárok és diákok közötti viszonyt, hiszen a programok sikere a gyermekeken is múlt. Ezt a felelősséget ők is érezték, amely jó alkalom volt arra, hogy elsajátítsák a felelősségtudatos magatartás alapjait.

Pedagógiai szempontból is értékes volt tehát a projekt. Fontos szerepet játszott a bevezetőben említett hagyomány- és értékőrző szemlélet kialakításában, az olvasás szeretetében, az emlékezet fejlesztésében, az általános műveltség bővítésében. Alkalmat biztosított a szereplésre, az önkifejezésre, erősítette az összetartozás érzését. Mindegyikünk gazdagodott valamivel.

„Egynek minden nehéz, soknak semmi sem lehetetlen.”

(Széchenyi)

Óvoda-iskola átmenet segítése (saját innováció)

(2.d és 4.e osztály)

A hatéves gyermek életében óriási fordulatot jelent, hogy iskolába kerül. Gyökeresen megváltozik, átalakul az élete. Szülők és pedagógusok, mindannyian tudjuk, hogy az óvodás évek döntően befolyásolják a gyermek iskolához kapcsolódó későbbi attitűdjét.

A nemzetközi és a hazai kísérletek igazolják, hogy a két intézménytípus kapcsolatát erősíteni kell. Az óvoda-iskola átmenet zökkenőmentessége nem egy év pedagógiai munkáján múlik, annak hosszú előzménye van. Az egész kisgyermekkor, az érés, a fejlődés, a természetes úton történő fejlesztés folyamata és az első iskolai élmények eredménye alapozzák meg a tanuláshoz való viszonyt. Az

átmenet megkönnyítése a család, az óvoda és az iskola segítő, támogató nevelési módszerein, együttműködésén múlik.

Fontos tehát ebben az életkori szakaszban annak felismerése, hogy a megfelelő tevékenykedtetés a későbbi iskolai teljesítmény egyik alapfeltétele. Célszerű oly programok szervezése, mely a nagycsoportos gyermekek számára mindezt biztosítja.

Iskolánkban évek óta hagyomány, hogy a szomszéd óvoda kicsinyeit bevonjuk iskolai életünkbe, mindennapjaink részeseivé tesszük őket. Az óvó néniken keresztül már ősszel elkezdjük az ismerkedést a nagycsoportosokkal. Közös szervezzük Mártonnapot, amely kézműves foglalkozásból, a népszokást felelevenítő dramatikus játékból és közös Márton-napi fáklyás felvonulásból áll.

A téli ünnepkör jegyében együtt ünnepeljük a Luca- napot, Mikulás- és karácsonyi műsorra hívjuk a kicsiket az iskolába. Természetesen a karácsonyi szöszmötölő sem maradhat el.

Farsang idején iskolánkban látjuk vendégül az óvodai csoportokat, helyszínt és vendéglátást biztosítva farsangi báljukon. A tavasz közeledtével újabb közös szöszmötölő foglalkozáson készítjük el a vidám tavaszi képeslapokat, ajándékokat, játékokat. Húsvét előtt iskolásaink izgalmas udvari tojásvadászatra hívják a nagycsoportosokat.

Iskolai aulánkban gyakran rendezünk bábszínházi előadásokat, amelyen szintén vendégül látjuk a kicsiket is.

Természetesen a sok játék mellett bepillantást nyerhetnek leendő elsőseink tanulmányi munkánkba is. Nyílt napon szüleikkel együtt ismerkedhetnek a tanórák játékos, ámde kötöttebb rendjével, számítógépes foglalkozáson, tornatermi játékokon és ovis úszáson vehetnek részt az iskolások közreműködésével.

Biztosak vagyunk abban, hogy óvodásaink szeptemberben már nem idegenként fogják átlépni intézményünk kapuját, hanem inkább „hazatérnek”. A sok együttes élménynek köszönhetően talán a szülők számára is nyilvánvalóvá vált, hogy bátran ránk bízhatják legdrágább kincsüket, gyermeküket, jó helyük lesz iskolánkban.

„ Kezet csak megfogni szabad, ellökni átok,
egymásba simuló kezek tartják össze az eget s világot.”

Mozdulj, család, iskola! (saját innováció) **(iskolánk összes tanulója)**

Megkérdeztük a gyerekeket: hogyan telik egy hétköznapi délutánjuk? Mennyi időt töltenek tévénézéssel, számítógép előtt, és mi minden mással töltik az idejüket?

Mi derült ki? Amit már sejtettünk: a tévé és a számítógép előtt ülnek a legtöbbet. Délutáni programjaik meglehetősen egysíkúak, a személyes kapcsolatok egyre jobban elavulnak, szétfoszlanak, elmaradnak a közös összejövetelek, kirándulások. Ezért nekünk, pedagógusoknak kell a gyerekek, családok számára értelmes, tartalmas elfoglaltságokat kínálnunk. Mozdítsuk ki őket otthonról, a számító-

gép és a televízió mellől, hogy elmenjenek különböző eseményekre, találkozzanak emberekkel, együtt mozogjanak, kulturálódjanak.

Ezért is lett a projektünk címe „Mozdulj!”, amelynek során a fentiekből következően szerettünk volna iskolánk minél több diákjának tartalmas szabadidős elfoglaltságot biztosítani, a mozgás, versenyzés, a játék, ismeretterjesztő előadások révén. A programok valamennyi diák részére nyitottak és választhatóak voltak. A diákok mellett a szülőket is meghívtuk, hogy akár aktív résztvevőként, akár lelkes szurkolóként részesei legyenek az eseményeknek.

Célkitűzéseink:

- ▼ tartalmas szabadidős programok biztosítása
- ▼ minél több gyermek „megmozgatása”, bevonása
- ▼ pozitív élmények nyújtása
- ▼ olyan lehetőségek biztosítása, amikor a gyerekek szüleikkel együtt vehetnek részt a programokon
- ▼ a mozgás örömeinek felfedezése, megszerettetése, az egészséges életmódra nevelés

A projektben kiemelt szerepet kapott a sport, a mozgás. Ez nem véletlen, hiszen a gyerekek többsége szereti a mozgást, megfelelő készítés híján azonban ellustul. Ezért szeretnénk minél több diákkal megismertetni a sport, az egészséges életmód nyújtotta örömeit. A sport mellett az egészséges életmódra nevelés és ismeretterjesztő előadások, játékos foglalkozások révén is megpróbáltuk egy kicsit kinyitni, kitágítani tanulóink számára a világot.

A témahét során kínált programok a szülők bevonására is alkalmasak. Egyrészt alkalmat ad arra, hogy a diákok szüleikkel, testvéreikkel együtt sportoljanak. Másrészt rávilágít arra, hogy a szülők is sokat tehetnek gyermekeikért: a dolguk annyi, hogy felébresszék, ébren tartsák a mozgás iránti vágyat.

A gyerekek az iskolában elhelyezett plakátokról, a szülők és más iskolák meghívókon keresztül tájékozódhattak programjainkról.

Legnagyobb népszerűségnek az évek óta hagyományosan megrendezésre kerülő „Kőrösi-kupa” örvend, amelynek foci-mérkőzésein az egész iskola szurkol csapatainknak. Az ezt követő

dekázó versenybe még a lányok is bekapcsolódhattak. Zenés aerobik-óraára invitáltuk a szülőket, hogy a diákok szüleikkel együtt vegyenek részt egy élvezetes programon, együtt mozogjanak. A gyerekek szeretik a vizet, a pancsolást, és most játékos uszodai foglalkozásokon megtapasztalhatták, hogy a vízben nem csak úszni lehet...

A futás is lehet egy kicsit más. Nem csak az egyhangú körözés, hanem izgalmas verseny. A váltó-futás nagy élmény volt a gyerekeknek, akik ily módon csapatban versenyezhetnek. A futásnak ezt a formáját sokan még csak a televízióban látták, és kipróbálása nagy örömet jelenthet számukra.

Nem maradhatnak ki a programok sorából a tornaórák kedvenc játékaival, a különböző sor- és váltóversenyek. A gyerekek szeretik a versenyzést, és ha mindezt véletlenszerűen alakított vegyes csapatokkal játszunk, minden feladatnál más csapat emelkedhet ki ügyességével.

„Mozdulj!”, lépj ki szűkebb környezetedből, a lakótelepről, városodból – legalább képzeletben. Ebben az elképzelt utazásban dr. Nagy Balázs sarkkutató röpdítetett el minket egy antarktiszi expedícióval a jéghegyek világába.

A témahét lezárása a színes, emlékezetes gyereknap volt. Itt egyszerre volt jelen a mozgás, játék, ismeretterjesztés, egészséges

életmódra nevelés. A közös reggeli zenés torna, az interaktív bohóc-műsor, az ugrálóvár, az arcfestés, a lufihajtogatás a játékot, szórakozást biztosították; a fogászati előadás, az egészségügyi mérések (testmagasság, testsúly, vércukor, testzsír), az egészséges ételek, plakátok készítése pedig egyaránt szolgálta az ismeretterjesztést és az egészséges életmódra nevelést.

Erdei iskola (saját innováció)

(2.e osztály)

Nevelő-oktató munkánkban nagy hangsúlyt fektetünk arra, hogy gyermekeink közvetlen közeli tapasztalják meg a természet nagyszerűségét, rácsodálkozzanak a világ szépségeire, beszívják az illatát, szemükkel, kezükkel, szívükkel kerüljenek közel hozzá. Meggyőződésünk, hogy így lesz az értelem és az érzelem egyensúlyban. Az atomizált tantárgyi ismeretek helyett a kisiskolások készség- és képességfejlesztésének új módját helyezzük előtérbe. Ennek kiváló helye és módja az erdei iskola keretében megvalósuló élményközpontú tapasztalás, ismeretszerzés.

A természetről csak a természetben lehet tanulni. Környezeti nevelése csak úgy valósulhat meg és válhat maradandóvá, ha szép élményekkel és tapasztalati ismeretekkel ágyazzuk fogékony talajba, a gyermeki lélekbe. Ma már az iskolán kívüli, a munka és a szabadidő eltöltésének kompetenciafejlesztő hatásait senki sem vonja kétségbe. Óriási lehetőség rejlik ezeken a területeken a használható műveltség megszerzésére.

Cékitűzéseink:

- ▼ az élményközpontú megtapasztalás
- ▼ felelősségérzet kialakítása a környezettel szemben, a természeti környezet mélyebb megértése
- ▼ természetes gyermeki tenni akarás, alkotó gondolkodás felébresztése
- ▼ a megfigyelték kifejezése mozgással, tevékenységgel, szituációhoz kötődő saját szavakkal

- ▼ együttműködés fontosságának felismerése
- ▼ kreativitás, tevékeny közreműködés, nyitottság megvalósulása a gyermeki személyiségben

Erdei táborunk a közeli Csákányos pusztán volt. „Megérkezés-játékokkal”, csoportalakító játékokkal vettük birtokba a tábort.

Erdős és nyílt területeket jártunk be távcsöveget használva madarász szakember vezetésével. Segíthettünk a madarak meghatározásában, gyűrűzésében. A táborban ezután diavetítés segítségével megismerhettük az élőhelyre jellemző növény-és állatvilágot.

A természetet szeretni jó. Kirándulni jó. Futni jó. Versenyezni jó. Együtt lenni jó. Mindezeket együtt meglelhetjük az egyik legszébb sportágban, a tájékozódó futásban, amelynek során felfedeztük a környéket, gyakorolhattuk a térkép használatát. Eközben témérdek (földtani, meteorológiai, állat- és növénytani, földrajzi) ismeretet tudtunk szerezni a természetről.

Az állatokról és növényekről gyűjtött ismereteinket maradandó formába „öntöttük” – sokféle technikával hozva létre őket:

- ▼ pillangót fűztünk gyöngyből
- ▼ levéllenymatot és erdei állatokat formáztunk agyagból
- ▼ közös képeket festettünk („Az erdő alulnézetben”, „Szivárványt láttunk”, „Fürge róka lábak...”)
- ▼ krumpli-nyomdával állatokat festettünk pólóra
- ▼ erdei állatok képét színeztük pasztellkrétával
- ▼ „kotkodácsoló tyúkocska” pohárbábot fabrikáltunk
- ▼ végül közös hangulatkép készítettünk a kiránduláson gyűjtött ágak, kavicsok, növények felhasználásával

Az élményekben megfáradt csapatnak önkéntes szakácsaink készítettek vacsorára dödöllét, majd a tábortűz körül kedvenc dalainkat énekeltük.

Túráztunk a környék nevezetes helyszíneire, amelynek során megtanultuk az együttműködést a társakkal, a természetbarát viselkedést és tisztelni a természet sokszínűségét. Fákkal ismerkedtünk, megfigyeltük külső jegyeit, megvizsgáltuk belső szerkezetét, műkö-

dését, elképzeltük eddigi életét. Dramatikus játékokkal segítettük az ismeretszerzést, elmélyítést. Matematikai mérésekkel, becslésekkel állapítottuk meg magasságukat, távolságukat, csomagjaink, társaink tömegét. Hazatérve izgalmas 5 fős csapatokban mértük össze tudásunkat a kirándulás élményei alapján.

A projekt keretében lehetőséget biztosítottunk a gyerekek számára, hogy természetes környezetben, közvetlen közelről tapasztalják meg a természet nagyszerűségét. Élményközpontú tapasztalatszerzésük alapja az iskolában elsajátított tananyag volt. Tudatos és akaratlagossá tettük a gyermekek igényét környezetük megismerésére, megóvására. A gyermekekben kialakult az igény, hogy megismerjék a körülöttük levő világot, hogy érdeklődjenek a környezet problémái iránt. A természet védelmével csak akkor fog egy emberke törődni, ha ismeri a körülötte levő világot, ha tudja értékelni kincseit. Ezért tartjuk fontosnak az erdei iskolát, mert ehhez a megismertetéshez, megtapasztaláshoz nyújt nagy segítséget.

Erős közösségi hatása volt az itt töltött időnek, még jobban összekovácsolódott az osztályközösség. Megismerték egymás erősségeit, kire miben lehet leginkább számítani. Az iskola falain kívül sok vidámsággal, felszabadult örömben sokoldalúságuk szabadon megmutatkozhatott.

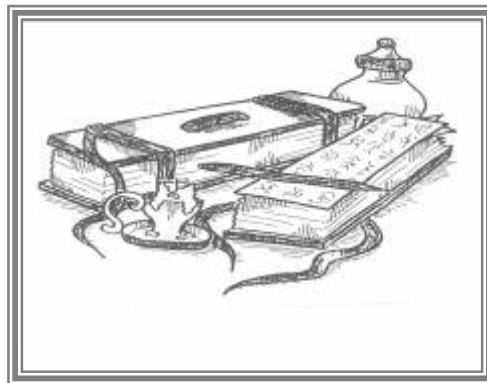
Olyan tevékenységi típusokkal valósítottuk meg céljainkat tantárgyi komplexitást alkalmazva, amelyek változatosan fejlesztették a kulcskompetenciákat - szem előtt tartva az életkori sajátosságokat, a játékosság és az élményközpontúság jegyében.

Pályázatunk elérte célját, mert gyermekeink gazdag élményekkel, kibővült ismeretekkel térhettek haza.

„A sokrétű kompetenciafejlesztés titka, hogy felismerjük, mi a gyermek természetes adottságának profilja, és zöld utat adjunk erősségeinek, miközben gyenge pontjait fejlesztjük. Ezáltal a tanulás örömtelibb lesz, nem kell se reszketni, se unatkozni.”

(Daniel Goleman)

Tatabánya, 2010.

Pányiné Segesdi Nóra